

KRVNI DELIKTI IZ STRASTI

*"Strasti su kod ljudi kao vjetar
potrebne da sve stave u pokret,
premda često uzrokuju orkane."
(Fontenele)*

Dr. Alija A. Ramljak *
Dr. sci. iuris Almin Dautbegović*

Uvod

Za vrijeme ljubavnog zanosa nisu usamljeni primjeri zločinačkog djelovanja u razbuktaloj strasti i ostrašćenoj opijenosti. Posebno ukoliko dođe do izljeva teške ljubomore, u kulminaciji sentimentalnog osjećanja i ispoljenoj surovosti (kako je to u kriminalističkoj literaturi, u bezbroj primjera opisano !) počinjeni su mnogi zločini. U takvoj izbezumljenosti **"...niko neće ostati razuman, buknuće ljudi strašću i bijesom, ludošću i željom da se upropaste"** (M. Selimović: **"Derviš i smrt"**). Nesumnjivo, to otkriva i iznosi na površinu, iz dubine duše, sva suptilna sazvučja, ali istovremeno, složenost pa i protivrječnost ljudske čudi i duše. Ovdje se niko dublje i svestranije ne želi upuštati u analiziranje čovjekove psihe, zaboravljajući da **"...ono što bilo muškarac ili žena učini u strasti i neobuzdanom ljubavnom uzbuđenju nije isto što i obični zločin"** (T. Dražer: **Američka tragedija**). Svi su skloni da sagledavaju samo posljedice i naličje dešavanja, i tobože težeći za objektivnošću i pravednošću ostaju samo maglovitosti i nedorečenosti ("Mi želimo naći istinu, a u nama nalazimo samo protivrječnosti" - Pascal). Strasti, posebno u ljubavnim relacijama, obuhvataju i remete cijeli duševni život zaljubljenog. Sasvim su iluzorna i bezuspješna nastojanja da

* Др Алија Рамљак, редовни професор Факултета криминалистичких наука Универзитета у Сарајеву

* Др сци. јурис Алмин Даутбеговић

čovjek strasti kontroliše ili obuzda, jer **"da li se uzalud ne borimo protiv prirodnih nagona, jačih od svega što može da ponudi razum. Iz crnih podruma moje krvi suknut će nepoznate želje i biće kasno kad izađu ..."**(M. Selimović: cit. djelo). Prema tome, očekivati je, što se nerijetko i dešava, da jedan od ljubavnika zanesen "ljubavnim ludilom" (analogno po intenzitetu i obilježju - a m o k u - javanskom ljubavnom ludilu) počini i zločin. Da li zločin prema okolini ili sebi, sasvim je svejedno. Usmjeren prema vani - znači drugom, nastaje zbog mržnje, srdžbe i bijesa, dok je samoagresivni efekat posljedica tuge i žala.¹

Bezobzirno dvostruko ubistvo iz strasti

Krivični predmet Višeg suda u Zenici, K, 137/87.

Dana 11, oktobra 1986. godine Centar službi bezbjednosti Zenica obavijestio je istražne organe Višeg suda i Okružnog javnog tužilaštva Zenica da je u kući u selu Nuhićima, općina Bugojno pronađen leš Ribić Nevenke (21) i njene 13 mjesecne kćerke Zorane. Saznalo se, također, da je pred sudom postupak utvrđivanja očinstva njene malodobne kćerke Zorane i tuženog Gnjatić Jovana (40).

Sutradan, 12.10.1986. godine izvršene su obdukcije leševa. Evo u kratkim crtama iznosimo nalaz obdukcije leša Ribić Nevenke. Na vratu je utvrđena strangulaciona brazda, cirkularno položena, širine 8 mm i dubine 5 mm, mrkocrvene boje, na čijim rubovima se nalaze tačkasta krvarenja. Očigledno je brazda nanesa zaživotno zadavljenjem ligaturom (konopcem). Iznad Adamove jabučice nalazi se pruga, blijedosive boje, bez tačkastih krvarenja, a proteže se ukoso prema gore i pozadi. Pruga je nastala postmortalno.

U zaključku obduccionog zapisnika konstatovano je slijedeće:

- 1) Smrt je nasilna i nastupila je neposredno uslijed zadavljenja.
- 2) Zadavljenje je posljedica stezanja mekom omčom.
- 3) Smrt je ubilačka.
- 4) Zadavljenje omčom nanijeta je zaživotno od strane drugog lica.
- 5) Cijeli objektivni nalaz i utvrđene činjenice ukazuju da je oštećena nakon zadavljenja posmrtno obješena.

¹ S. Frojd: *Tuga i melanholija* (1917)

Обдукцијом леша Рибич Зоране утврђен је слиједећи налаз:

У потиљачном дијелу главе налази се попречићи, водоравни праволинијски цјепасти отвор дуг 2 cm, неравних, лако крвљу подливених и нагнујечених ивица.

Ткиво поглавине у лијевом потиљачном предјелу налази се попречно положен крвни подлив на мјесту споља описаног повриједене ране. На потиљачној кости линеарни пријелом дужине 5 cm.

У закључку обдукционог налаза стоји слиједеће:

1. Смрт је насилна и наступила је непосредно услјед удушења.
2. Удушење је послједика отока мозга и излјева крви у мождане коморе и слједственог притиска на ваћне виталне центре у мозгу.
3. Оток мозга, излив крви у мождане коморе, пријелом кости потиљачне нанесени су замահнутим механичким чврстим средством,
4. Смрт је убилачког поријекла.

На темелју прикупљеног истраћног материјала Центар служби безбједности Зеница подноси Окрућном јавном тућиластву Зеница кривићну пријаву против:

1. Гњатић Јована, рођ. 1946. године, у мјесту Сабљари, опћина Бугојно, неквалифи-кованом раднику, оцу троје дјеце, и
2. Гњатић Марике, рођ. 1948. године, домаћике, мајке троје дјеце, настанјене у мјесту Сабљари, опћина Бугојно,

Пријављени Гњатић Јово упознао је Рибич Невенку када му се она као предсједнику МЗ обратила ради помоћи око запосленја. Пошто јој је пронашао посао и стан, крајем децембра 1984. године ступа с њом у интимне односе, које одрћава неколико мјесеци. У фебруару 1985. године Невенка му је саопштила да је у другом станју, а он јој је одговорио да моће слободно родити. Оштећена му је одговорила да би се прије убила него што би абортирала. Ђелјела је да докаже претходној двојци мућева да моће да роди дијете. У хотелу "Калин" радила је све до конца маја 1985. године, када је добила отказ, на који он није више могао да утиће. Нудио је оштећеној да јој нађе посао на другом мјесту и стан. Она је то одбила. Отишла је код својих родитеља у село Гргиће, који су је након рођења дјетета истјерали из куће. Породила се 23. августа 1985. године.

Од престанка рада у хотелу "Калин" стално је Гњатић Јово са оштећеном контактирао и договарао се када ће је оћенити. Једне прилике у марту 1986. године Невенка је саопштила Јови да је њени наговарају да

podnese tužbu radi utvrđivanja očinstva. On joj je odgovorio da slobodno podnese tužbu. Poslije podnesene tužbe i dalje su nastavili da kontaktiraju, vidali su se u Bugojnu, a pomagao joj je i prilikom zaposlenja u školi u Nuhićima, gdje je i stanovala. Kada je Gnjatić Jovan primio poziv za sud sreo je oštećenu u Apoteci u Bugojnu i sa istom stupio u kontakt. Otišli su u jedan restoran, zatim do rijeke Vrbas, a potom pješke krenuli prema selu Nuhići. Usput su imali i polni odnos. Tom prilikom je uopće nije ubjeđivao da povuče tužbu, već su se dogovarali da zajedno idu na sud. Mldb. Zorana je sigurno njegovo dijete, ali je i pored toga želio da to potvrdi i presudom. On se tom prilikom dogovarao da Nevenku oženi, i odredio je termin ženidbe

- 14.10.1986. godine. O tome je sve saznala njegova žena Marica od drugih žena. Našao se u košmaru, u ambivalentnom odnosu, istovremene odbojnosti i mržnje, a s druge strane snažne želje i ljubavi prema Nevenki.

O svim kontaktima Gnjatić Jove sa Ribić Nevenkom bila je upoznata i Marica Gnjatić. Pošto je Ribić Nevenka bila uporna u svojim zahtjevima, na insistiranje svoje supruge Marice, Gnjatić Jovo je odlučio da ubije Nevenku i njenu mldb. Zoranu.

Dana 10/11. oktobra 1986. godine oko 23.30 časova zajedno sa svojom suprugom Maricom, pošto su se prethodno dogovorili o načinu izvršenja i prikrivanja zločina, došli su do Nevenkine kuće, koja ih, ne sluteći nikakvo zlo, pušta u kuću. Nakon kraćeg ubjeđivanja i odbijanja Nevenke da povuče tužbu, Gnjatić Jovo ju je desnom rukom uhvatio za usta, a lijevom za kosu na potiljku i oborio je na krevet. Istovremeno je njegova žena Marica omotala doneseni konopac oko Nevenkinog vrata, te su je za kratko vrijeme udavili. Nakon toga Jovan je na konopcu napravio omču, kako bi je poslije toga objesili o gredu na tavanu.

Našavši se ponovo u kuhinji čuli su stenjanje male Zorane, koja je još bila živa. Da bi i nju usmrtio, Jovan je iz spremišta za ogrev izvadio jedan komad drveta i njime udarcima po tjemenu usmrtio Ribić Zoranu. Potom su kroz sporedni izlaz, oko 3,00 časa, napustili mjesto zločina. Idejni začetnik dvostrukog i monstrozno ubistva bila je žena Jovanova, Marica. Ona ga je nagovorila da udavljenu Nevenku iznesu na tavan i objese o gredu.

Poučena iskustvom da je njen otac nekad na takav način ubio čovjeka i nikad nije otkriven, Marica je vukući kanap svukla Nevenku sa kreveta i vukla je do hodnika, ispod otvora za tavan. Marica se

uspela na tavan i vukla konopac sa Nevenkom, a Jovo je podizao mrtvo tijelo dok ga nisu iznijeli na tavan, a potom i objesili o gredu.

Zločinci supružnici su podvrgnuti psihološkom i psihijatrijskom posmatranju u Zenici i na Psihijatrijskoj klinici "Dr Nedo Zec" u Sarajevu. Utvrđeno je da u vrijeme izvršenja opisanog djela nisu postojali abnormalni ispadi niti poremećaj psihičkih funkcija. Utvrđeno je da su obadvoje optuženih *in tempore criminis* bili potpuno sposobni da shvate značaj djela i da upravljaju svojim postupcima. Moć rasuđivanja i moć odlučivanja, bile su, dakle, u potpunosti očuvane.

Sud je nakon sprovedenog glavnog pretresa konstatovao slijedeće: "Učinjeno krivično djelo predstavlja najteži oblik teškog krivičnog djela koje ima za posljedicu smrt dva lica i to jednog starog 21 godinu, a drugog starog 13 mjeseci. Samim tim ostvareni su elementi bića krivičnog djela ubistva iz čl. 36. st. 2. tač. 6. KZ SRBiH. Postupanje optuženih graniči sa svirepošću, jer su strah i patnje do nastupanja besvjesnog stanja bile takve da zaista govore o svireposti i bezobzirnosti. Oštećena Nevenka ja bila svjesna svega u momentu kada optuženi otpočinju radnje izvršenja, u stanju kada se Nevenka grčevito brani i moli da je opt. Jovan pusti, da će mu oprostiti na sudu. Optuženi sve to čine mirno, racionalno, a osim toga fingiraju ubistvo i samoubistvo.

Sud je apsolutno u pravu kada izriče adekvatne kazne - Jovanu smrtnu kaznu i njegovoj supruzi Marici 20 godina zatvora. Međutim, i pored žalbe osuđenih, Krivično žalbeno vijeće Vrhovnog suda SRBiH potvrđuje iste kazne. Tek Predsjedništvo SRBiH svojim aktom odnosno Odlukom br. I 01-011-17/90 od 23.1.1990. godine dalo pomilovanje Gnjatić Jovi i to tako da se izrečena smrtna kazna zamjenjuje kaznom zatvora u trajanju od 20 (dvadeset) godina.

Fingirano mjesto ubistva

(Ubistvo sa obilježjem savršenog zločina)

Idealnog zločina nema, a da nije rješiv. Samo mu se od početka uviđaja (istrage) mora pristupiti savjesno, inventivno, po izgrađenoj matrici i ustaljenom redoslijedu. Jer gdje nema reda, tu vlada kaos. Samo tako će uspjeti rješavanje i najstroženijeg zločina – ubistva. Ako se tako ne postupa, neminovne su greške. A poznata su dostignuća kriminalistike, i čijom sofisticiranom primjenom biće svaki slučaj zlo-

čina naučno rasvijetljen. Sasvim su na mjestu konstatacije najvećeg američkog kriminaliste, *Kirk Paula* (slobodno interpretirano), da su dostignuća moderne kriminalistike, osobito tehnike, na takvom nivou da je sa sigurnošću moguće i najsloženije zločine riješiti. Stoga, po njemu, kriminalista koji ne uspije da riješi neki slučaj treba ga udaljiti i onemogućiti da ponavlja pogreške. S tim u vezi, kazuistički prikaz iz forenzične prakse, koji će biti prezentiran, višestruko je značajan i poučan. Od početka uviđaja, na mjestu smrti, postojao je upečatljiv prizor koji je jasno "upućivao" na izvršioca zločina. Istražitelji (isljednici) su odmah lišili slobode šest osoba. Pregled i obdukcija nisu ni započeti, a već se startalo sa istragom o njihovom učešću u izvršenju ubistva, po različitim osnovama sumnje o njihovom zločinačkom djelovanju. Ovdje se već na početku iskočilo iz sheme i matrice redosljeda odvijanja uviđaja. Ne smije se postupati stihijski, bez reda i međusobne sinhronizovanosti. Mora se podsjetiti da je uviđajna komisija smrtnih slučajeva dobro uigran tim sa tačno preciziranom ulogom svakog sudionika: vještaka forenzične medicine, kriminalističkog tehničara, kriminalističkog inspektora, istražnog sudije i tužioca, ali i njihove orkestriranosti i međusobne povezanosti. Dakle, skladne zakonomijernosti u redosljedu odvijanja uviđajnih radnji, po fazama. Upravo, kad su u pitanju "krvni delikti" postoji logičan slijed, pa je sudsko-medicinska ekspertiza *r a m* koji uviđaju daje pečat i orijentacioni smijer. Nakon prezentacije mišljenja o uzroku smrti i kvalifikacije djela, neophodno je utvrditi i porijeklo smrti, a potom sa svim učesnicima uviđaja utvrditi počinioca djela i okolnosti pod kojima se događaj zbio. U našem slučaju postupalo se obrnuto.

U vezi uvodnih napomena, u prikazu biće poučno i ilustrativno iznošenje kriminalističkog šablona u rješavanju "krvnih delikata". Evo didaktički izuzetnog kazuističkog prikaza. Sadržan je u *krivičnom predmetu K. 69/66* Okružnog suda u Banjoj Luci. Noću 21. februara 1966. godine ubijen je Šljivar Branko (41), zemljoradnik iz sela Jablanice (Bosanska Gradiška). Leš ubijenog pronađen je na ledini ispred kuće udovice D.D.(30), čiji je muž, također, ubijen prije nekoliko godina, na istom mjestu gdje je pronađen i leš Šljivar Branka. Prve provjere što ih je saznala patrola milicije, koja je odmah stigla nakon otkrivanja leša radi obezbjeđenja lica mjesta, pokazala su da je poginuli Šljivar Branko duže vremena održavao intimne odnose sa udovicom D.D. Iako je bio izvrstan seoski graditelj (samouk), poznat po gradnji

seoskih kuća, porodica mu je veoma loše živjela. Žena Nevenka i šestoro djece jedva su sastavljali kraj s krajem. Stanovali su u trošnoj seoskoj kući, koja je prokišnjavala. Izgledala je najlošija u selu, ali je sav novac trošio na alkohol i mladu udovicu D.D. (*Excessus in Bacho et in Veneris*). Zbog toga je stalno dolazio u sukob s porodicom, naročito sa ženom i najstarijom kćerkom Radmilom (17), koje su saznale za njegovu avanturu. Žestoko su mu prigovarale, ali uzalud. Bio je žrtva prokletih strasti-alkohola i sexa-kojih se nije mogao osloboditi. Jer poznata je istina da su "strasti kod ljudi kao vjetar potrebne da sve stave u pokret, premda često uzrokuju orkane" (*Fontenelle*). Ženu i djecu je stalno maltretirao, tukao i iz kuće ih izgonio. Noćivali su na njivi ili kod susjeda.

U posljednje vrijeme udovica D.D. je počela održavati intimne odnose i sa V.S. iz istog sela, koji je bio mlađi, i dopadljiviji od Šljivar Branka, i kojeg je on počeo sve više potiskivati od udovice. Kritične noći, oko 21 sat neki suseljani su primijetili kako se V.S. prikrada i ulazi u kuću D.D. Na osnovu tih prvih, dosta relevantnih i uvjerljivih činjenica, kriminalistički operativci su posumnjali da je poginulog Šljivar Branka najvjerovatnije ubio suparnik V.S. u kući udovice i uz njenu pomoć leš izbacili na ledinu ispred kuće. Postojala je i druga verzija, kao mogućnost, da je V.S. susreo Šljivar Branka u blizini udovičine kuće, te u prepirci i iz ljubomore ubio suparnika. Kako bi se objasnile te interesantne činjenice i slijedeći crnu nit, kriminalisti su postupali sasvim logično, pa su lišili slobode šest osoba. Ali se kasnije pokazalo da je to krnji mozaik u isljeđivanju, jer im je nedostajao nalaz forenzičke ekspertize, pa je bilo nemoguće sagledavanje djelimično, jer nema uspješnosti istrage bez "*expertisis in capite et in membris*", dakle, svestranog i temeljitog sagledavanja zločina. Postupak kriminaliste još više je dobio na ozbiljnosti jer je na odjeći V.S. bilo tragova krvi (kasnije se ustanovilo da je krv životinjska, prilikom klanja svinja!). Sve verzije i indicije koje su bile nesumnjivo logične i uvjerljive, odmah su otpale još u toku vršenja sudsko-medicinskog vještačenja. Ono je, nadalje, bilo odlučujuće da se sve šest osoba lišenih slobode, odmah puste. Evo šta je pokazala forenzična ekspertiza i otkriveni osebnjani elementi iz medicinske kriminalistike. Leš je na ledini i na leđa položen, tako da je glavom okrenut niz strminu, a ispod glave lokva krvi, ugrušane i djelimično sasušene. Desna ruka mu je u laktu savijena i pesnice preko trbuha prebačene; dok je lijeva ruka lagano povijena i

niz tijelo opružena. Desna noga u koljenom zglobu pod pravim uglom savijena i tabanom na lijevu potkoljenu oslonjena, dok je lijeva noga ispružena. Ispod i oko leša nalaze se **brojni svježi i stariji kratičnjaci, koji nisu izgaženi** (!?). Ispod trupa leša nema tragova krvi, iako se na glavi nalaze masivne gnječeno-derane rane, koje su obilno krvarile. Gusta jesenja djetelina nije izgazana. Od odjeće na lešu je sivomaslinasta vojnička bluza, koja je krvlju i djelimično zemljom zamazana. Karirana košulja sa uzdužnim prugama ciglaste boje, te poprečnim plavim i zelenim štrajfnama. Oba rukava košulje su krvlju natopljena i sa debljim slojem sasušene krvi zamazana. Na poprsju košulja je poprskana sasušenom krvlju; oko kragne košulja je jače sasušenom krvlju zamazana za širinu dlana. Na sredini leđa košulje i potkošulje postoji obilna zamazanost sasušenom krvlju. Stare pohabane hlače su krvlju zamazane na obe nogavice, dok su **duge gaće sprijeda krvlju zamazane, intenzivnije od hlača**. Na nogama čizme na kojima niti unutra niti spolja nema tragova krvi. Valja napomenuti da odjeća: **košulja, potkošulja i gaće su znatno više krvlju zamazane nego što su bluza i hlače** (!); ovi tragovi krvi na tijelu i odjeći neporecivi su dokaz da **Šljivar Branko nije ubijen na ovom mjestu nego na spavanju, a da je tek kasnije obučen i obuven, te prenesen na mjesto gdje je i pronađen**. (!)

Kosa glave je krvlju slijepljena. Lice i vrat su zamazani debljim slojem sasušene krvi, kao i prednja strana poprsja i trbuha do pupka. Ruke su na cijeloj dužini zamazane sasušenom krvlju. Na desnom stopalu i to na hrbatu, tanji sloj sasušene krvi. **Oko lijevog skočnog zgloba sasušena krv veličine manjeg dlana. Na hrbatu lijevog stopala prskotine sasušene krvi, a na peti i stopalu, također deblji sloj sasušene krvi.**

Na lešu su prisutne sljedeće povrede: na vrhu tjemena karakteristična gnječeno-derana rana, četvrtasta, u obliku pravougaonika, veličine 5x3,5 rubova neravnih, nazubljenih, nagnječenih i krvlju podlivenih, a dno rane sačinjavaju četiri fragmenta slomljene tjemene kosti i koji su dislocirani (utisnuti) prema lobanjskoj šupljini. Udesno od ove nalazi se druga gnječeno-derana rana, promjera 4x4 cm, neravnih i podlivenih rubova. Dva poprečna prsta udesno nalazi se treća gnječeno-derana rana, trokutaste forme. Na 5 cm iznad desnog uha, nalazi se razderotina promjera 4x3,5 cm, a 5 cm iznad čela i na tjemenu zvjezdasta razderotina. Poglavlina je na više mjesta nagnječena i krvlju podlivena. Tjemena i potiljačna kost su multifragmentarno polomljene, dok je krov

lobanje otvoren u prečniku 14x7 cm i kroz otvor izlazi van lacerirano moždano tkivo.

U toku obdukcije su iz leša uzeti sljedeći uzorci: između prstiju i ispod noktiju mnogobrojne dlake, zatim uzorak kose s glave leša, krv za vještačenje alkohola i određivanje krvne grupe, kao i sva odjeća poginulog.

Na temelju sudsko-medicinskog vještačenja i medicinsko-kriminalističkih zapažanja, vještak je u ekspertizi iznio niz kriminalistički interesantnih detalja, koje su bile polazna osnova u rasvjetljavanju zločina. **Ove dragocjene činjenice pomogle su da se utvrdi mjesto izvršenja ubistva, pozicije ubice u odnosu na ubijenog, manipulacije sa lešom, te jedino moguće počiniocce, kao i niz drugih relevantnih činjenica i koje predstavljaju putokaz u otkrivanju ubica**, jer je bilo očigledno da to nije mogla uraditi samo jedna osoba.

Vještak je utvrdio da je smrt nasilna i da je nastupila veoma brzo, usljed nagnječenja i razorenja mozga, a forma rana je takva da se može identifikovati oružje – ušice sjekire. Utvrđeno je 6-7 rana na glavi – gnječeno-deranih – i to u sljepoočnotjemenu predjelu. Svojstva i izgled povreda na glavi ukazuju na to da su nastale djelovanjem **tupotvrdog metalnog oruđa**, karakterističnog pravougaonog oblika, snažno zamahnutog. Povrede na glavi i oslikavaju plohu ušica sjekire i **brid** ušica sjekire. **Pozicija** iz koje su zadate pomenute povrede, prema njihovom položaju, posebno pravougaonih, ubica se nalazio s **desne bočno – leđne strane žrtve**, dok je povreda na potiljku zadata s leđa žrtve i u njenom ispruženom položaju. Da je uistinu bila takva pozicija u momentu zadobijanja povreda, značajan je nalaz tragova krvi, koja se **slivala iz povreda na prednju stranu tijela žrtve**, dok na leđnoj strani praktički i nema tragova krvi. To ukazuje na vjerovatnu pretpostavku **da se žrtva, u trenutku zadobijanja povreda, nalazila u sjedećem položaju**.

Na osnovu tvrdnji i upozorenja vještaka na relevantne činjenice, **da je Šljivar Branko ubijen na spavanju (tog momenta odjeven u košulju i gaće), a potom je leš obučen u hlače, kaput (bluzu) i obuven u čizme**, istražni organi su usmjerili pažnju i uputili se u pravcu kuće poginulog (udaljena 800 m od mjesta pronalaska leša). Provjera pretpostavki i nalaza vještaka otkrila su sljedeće: trošna seoska kuća, sastoji se od sobe i kuhinje. **Desno od prozora u sobi, na visini od poda 100 cm, nalazi se više sitnih krvni mrlja, koje imaju smjer odozdo prema gore u obliku prskotina**, skoncentrisane su u krugu prečnika 30 cm. S desne strane ugla sobe, i u istoj visini, oko 100 cm od poda, također, se nalazi više sitnih

krvnih prskotina, imaju isti kosi smijer odozdo prema gore i desno, a pokraj njih nalazi se odlomljen jedan dio zida. Sem toga **evidentno je da je zid strugan i prat**. Sem ovih mjesta **tragovi krvi su prisutni na klupi, na ulaznim vratima u kuhinji, te na slamarici pronađenoj u trijemu. Kasnije su pronađene i dvije sjekire, jedna pored kuće, a druga zakopana u đubrištu, na čijim ušicama su utvrđeni tragovi krvi.**

U RSUP SR BiH u Sarajevu, vještačenjem krvi, krvnih mrlja, dlaka i ostalog utvrđeno je sljedeće:

Kod ubijenog Šljivar Branka dokazana je *krvna grupa AB*, a **toj krvnoj grupi pripadaju i mrlje sa zida sobe, slamarice, klupe, zatim sa odjeće optuženih Šljivar Nevenke i Šljivar Radmile**. One su u detalje opisale odvijanje zločina, prethodno ga u cjelosti priznavši.

Prema tom njihovom priznanju, zločin se odigrao upravo onako kako se u toku uviđaja i obdukcije leša utvrdilo i konstatovalo. Ubistvo je izvršila Šljivar Radmila, sedamnaestogodišnja kćerka poginulog, i to na taj način što se u kritičnom trenutku prišuljala u kuću, uzela sjekiru, stupila u sobu u kojoj je spavao Šljivar Branko snažno zamahnula ušicama sjekire i udarila po tjemenu oca Šljivar Branka. Odmah je potom brzo zamahnula još nekoliko puta i udarce je zadavala dok je ubijeni padao. Obavijestila je majku o zločinu, te su skupa obukle leš, uzele i stavile na lotre, a potom su ga odnijele 800 m udaljenosti i ostavile ispred kuće udovice D.D., s kojom je ubijeni Šljivar Branko duže vremena održavao intimne odnose. Kritične večeri on je tukao ukućane, izbacio ih van, a tada je donesena odluka o zločinu. Istovremeno su se htjele osvetiti i udovici D.D., zbog čega su leš odnijele do njene kuće, kako bi istražni organi posumnjali na njenog novog ljubavnika i nju. Istini za volju, operativci su u prvi mah tome i nasjeli, okomivši se na udovicu i na njenog novog ljubavnika V.S.

Imajući u vidu teško psihosocijalno stanje porodice ubijenog, tužilaštvo i sud su pokazali puno razumijevanje prema saučesniku (možda idejnom začetniku), Šljivar Nevenki ženi ubijenog, te je maloljetnički sud osudio samo Šljivar Radmilu na 5 godina maloljetničkog zatvora, a Šljivar Nevenku u smislu čl. 330 ZKP-a oslobodio optužbe, mada je bila saučesnik u zločinu.

Samoubilački akt iz strasti (*santimana*)

Slučaj koji će biti prikazan je neobičan i interesantan, a i tipičan delikt iz strasti, bez obzira što je počinjen u samoubilačkom aktu. Od

početka uviđaja, u *gro planu*, nametale su se uvjerljive činjenice koje su ukazivale na izvršeni zločin-ubistva. A one su slijedeće: smrt je nastupila zbog ustrelne povrede sa ulaznim otvorom ne u predjelu srca - već u sredogruđu. I drugi znaci i suspektne okolnosti su govorili o mogućem izvršenju zločina-umorstva kao motivi iz ljubavnih pobuda. Međutim, pažljivim pregledom ulaznog otvora ustreline otkriven je signifikantan detalj. U sredogruđu postoji tetovaža imena E Na prvi pogled sitni, beznačajni nalaz, ali će se kasnije pokazati, sa dalekosežnim porukama. Pored leša nalazi se pištolj sa metkom u cijevi i jednom čahurom u blizini leša. Nakon obdukcije, pretresom stana, pronađen je **Dnevnik**, koji je pokojnica pedantno vodila, od Nove godine - 1974 - pa sve do 20. aprila 1974. godine.

Uzrok smrti je jasan, ali je trebalo utvrditi porijeklo smrti - zločin ubistva ili čin samoubistva? Za samoubilačku smrt govorili su pozitivni elementi **presuicidalnog sindroma** i znaci iz **psihološke autopsije**. Metode toliko značajne i suverene, pa i presudne u postavljanju dijagnoze samoubistva. Ti su znaci za ovu vrstu smrti poslužili iz **Dnevnika** brižljivo pisanog i sa sadržajem obojenim sumornim i tužnim mislima, uz vapaje strasno zaljubljene osobe. Od samog početka zabilješki u Dnevniku to se jasno uočava:

"Nova godina! Kakva ironija. Osjećam se tako tužno i jadno. Radost je prolazna, a bol - ona traje vječno!"

J

Obris njene nesretne ljubavi čini bliska neumoljiva jeza. Sa turobnim konstatacijama i prezirom nastavlja:

"Pitam se šta M hoće sada, poslije toliko vremena? Možda zbog ljubavi, ali ne - nje zaista nigdje nema, bar je ja nisam upoznala"

J "

Odmah iza toga susreće novu ljubav, oženjenog muškarca sa ženom i dvoje djece. Ali zna se, ljubav nema ograničenja niti prepreka. Pri tom je ona začuđena i rezignirana pa se pita:

"Zar je patnja preduvjet sreće?! Ono što je najljepše u životu to je samo san, a ono što je bolno i odbojno to je neumoljiva stvarnost. A za mene je ona odveć surova. Zavoljela sam ga, a da to nisam znala niti smjela". Nema šta, iskreno i elegično, ali zato kompleksno filozofsko osjećanje života („bitka i vremena“ - Hajdeger).

Interesantna i upečatljiva crtica notirana je 23. januara '74, uz žal i tugu, pomiješanu sa srećom i neizmjernom radošću:

*"Hvala ti za juče', za danas, za sutra...
Hvala ti za sve sate što su naši bili..." itd., itd.*

Beskrajna manifestacija ljubavi, sreće i zahvalnosti prema voljenom biću.²

Proljeće - budi se život i raskoš prirode, ali se budi i ljubav tragično zaljubljene osobe. Indikativan je i zaista tužan bol koji osjeća:

"Bilo bi bolje i da sam umrla nego što sam zavoljela tebe", a odmah potom otvara svoju bolnu i tugaljivu dušu:

"Ne, ja ne mogu bez tebe. Ti si za mene sve, moj život, ljubav, sve, pa i moje stradanje i moja smrt. Ne znam, s čim bi mogla porediti moju ljubav, gdje je granica?! Ne, granice nema, ona je beskrajna kao i moja želja za tobom. Volim te,

J. . . .

Počev od proljeća, iz dana u dan, nalazi se u melanholičnom delirijumu (u relacijama ljubavi i mržnje - Žan Pijer (Janet Pierre)³, sa oscilacijama i u rasponu između strašne zaljubljenosti i tuge (osjećanja nesreće) što se našla u takvom položaju.

U idiličnoj ljubavi - erotskom grču - pojavom proljeća i buđenjem prirode sva razdragana skuplja cvijeće. Pritom, doživljava slike radosti i vreline. Tih dana, na primjer, 1. aprila u Dnevnik je pažljivo zalijepljen čuperak kose i raznobojni cvjetovi. Zaista, lepršavost duše i kikoti sreće ovu su 19-godišnju djevojku doveli do ekstaze! Kao što, nažalost, u životu biva, nakon ushićenja i zaljubljenosti, brzo počinje sa tugom i depresijom, a kod ove nesretne djevojke nagovještava se kraj. Kraj ne samo sreće, već totalni krah života. Kod nje se pojavljuje tragična malodušnost pa i klonulost duha. U toj košmarnoj konačnici visoko se izvija *salto mortale* čije su sjenke krvlju obojene, a u zgrčenoj ruci

² Istinska, prema tome "prava ljubav je rijetka, kao što je rijedak i genije... tako je rijetka da se slobodno može reći da od milion brakova, jedan se sklapa iz prave ljubavi... Prava ljubav se sastoji iz pasije i *santimana*. U prvom slučaju, pasija počiva na jakom seksualnom nagonu, lako se izopačava u pravo nasilje, ljubljena se osoba ponižava do skota na kome se vrši čisto životinjska strast. U drugom slučaju ljubljena se osoba uzdiže do nebeske figure. Kao što se vidi samo ljudske osobe obdarene izvjesnim poetskim talentom sposobne su za pravu ljubav"!! (Branislav Petronijević: *O vrednosti života*, Nolit, Beograd, 1983). U našem prezentiranom slučaju to je evidentno ispoljeno i potvrđeno sa neizmjernom usrećiteljskom ispunjenošću.

³ Žan Pijer: *Ljubav i mržnja*, Naprijed, Zagreb, 1968.

pištoltj - presuditelj, dok strasti mute razum, vodeći ga u beznade i ništavilo! U ovoj svojoj strasnoj samoći, sa beskrajnim ljubavnim žarom, slutnjom otrovane i slomljene duše, ispisuje svoja posljednja tragična osjećanja. Dakle, na kraju i sama daje definitivan odgovor i pečat nesnosnom životu i svojoj proklesoj sudbini,

"Banja Luka, 20. IV 1974. godine

Bila sam svjesna da nikada nećeš biti moj, onog dana kad sam pošla s tobom. Svejedno, ja nikada nisam zažalila zbog toga. Voljela sam te, i volim te još uvijek. I voljeću te, voljeću te dok budem živa.

Svaka misao, najdraži moj čupko, ispunjena je s tobom. Svaki otlucaj srca, svaka suza je zbog tebe.

Ti imaš dom, a ja, šta ja imam?! Imam samo ljubav, veliku ogromnu ljubav. Divna je ta naša ljubav, divna i prokleta. Volim te E.O., i ta mi ljubav pričinjava fizičku bol. Da, Eno, boli me, boli me toliko da više ne mogu da izdržim. Od pretjeranog bola čovjek otupi na sve. Da li baš na sve? Ne, ne znam više ni ja sama. Sve što znam to je da te volim. I stoga što mi mnogi ili gotovo svi zamjeriše zbog toga. Što vjeruju da idemo samo za to da bi se o nama pričalo; dokazat ću im suprotno. Ja se ne stidim i ne bojim svojih osjećanja. Ona su dio mene, dio nas dvoje. Ja znam da te gubim. Ne zato što to ja želim ili što to ti želiš. To žele drugi. Uspjeli su! Pobijedili su ... Ti se vraćaš njoj, a ja ću otići tamo gdje nema pakosnih, gdje nema zlobnih ljudi.

Prvi put sam u životu voljela, bez laži, bez pretvaranja, ali voljela sam pogrešnog čovjeka.

Bože oprosti mi što ga toliko volim. Stvarno ga silno volim. On mi znači sve i bez njega život nema nikakvog smisla.

Volim te do kraja i do kraja ću biti samo tvoja. Oprosti!

J....."⁴

Tužna jadikovka i očajanje, u tragičnom spletu sudbine. Nema sumnje istinu govori, koja jasno, sumorno i bolno navire iz ovog oproštajnog pisma, jer je tu ljubav skupo platila svojim mladim životom. Očigledno je ispoljila vrhunac *delirijuma sentimentalnog zanosa* koji direktno onemogućava daljnju životnu egzistenciju. Postoji inkompati-

⁴ Dnevnik je zagolicao pozornost predstavnika dinamske psihologije. Uvaženi filozofi psihoanalize prof.dr Vladeta Jerotić i prof.dr. Vladimir Adamović, najpoznatija imena psihoanalize na prostorima ex-Jugoslavije, namjeravali su uraditi studiju ovog slučaja, nesumnjivo izuzetno interesantnog i erotski provokativnog.

bilnost u "bitku i vremenu" - Hajdeger. U pitanju je, dakle, potresni krik i samrtni vapaj klonule i sagorjele erotske duše. Sa intimnim dodirivanjem i prožimanjem ljubavi i smrti.⁵

Djelimično prezentirani Dnevnik riješio je zagonetku tajanstvene smrti. Bile su ispunjene sve poente iz **pre suicidalnog sindroma i psihološke autopsije**. Zagonetan položaj neuobičajene lokalizacije ulaznog otvora ustreline u sredogrudju, objašnjena je pažljivim pregledom ulazne rane ustreline, koja se nalazi na atipičnom mjestu, na mjestu istetoviranog imena njene velike ljubavi. Dakle, ispalila je hitac direktno u introjektovenu osobu, s kojom je njena duša neizlječivo zatrovana (inkorporirana). Naime, dinamska psihologija je dala izvorno i sjajno objašnjenje ove vrste samoubilačke smrti.

Samoubistvom se nikako ne uništava vlastita ličnost, već se ubija - u bukvalnom i prenosnom smislu - osoba koja se duboko ugnijezdila u palatu Psihe.

Jesenjinska strast i ljubav

Strasna ljubav Sergeja Jesenjina i Isidore Dankan imala je snažan emocionalni doživljaj i obrt. Kako opisuje Jesenjinov drug i biograf **Mariengof** u *Romanu bez laži* ističe sudbonosni značaj susreta Jesenjina i Isidore Dankan: "Ja sada vidim" - veli Mariengof u *Romanu bez laži* "... nešto izuzetno u toj neobjašnjivoj i strašnoj želji da se Jesenjin sretne sa ženom koju dotad nije vidio i kojoj je bilo suđeno da u njegovom životu odigra tako veliku, tako žalosnu, i najzad, tako tragičnu ulogu". Taj sudbonosni susret A. Mariengof opisuje: "U uglu na sofi kudravi Jesenjin, lijep kao zadocnjelo proljeće, sa očima čudnim, sjajnim i sa žučkastim prelivima, čiji se pogled koči na njoj. Mala usta Isidorina prijatno mu se osmjehnuše. I laki hod odvede je na divan, a Jesenjin na pod kraj njenih nogu. Ona odmah zagnjuri ruku, prikazuje Mariengof, u njegovu kovrdžavu kosu i prošapta: *Slatna glava*. Poljubi ga u usta i opet procijedi: *Angel*. Poljubi ga još jednom, i reče: *Džavo!*. Bilo je neočekivano da ona koja nije znala više od desetak ruskih riječi zna baš ove.⁶ Nikome na pamet nije palo da je ovaj susret

⁵ Jovica Stojanović: Ljubav i smrt, Partizanska knjiga, 1985.

⁶ A. Mariengof: *Roman bez laži*

za nju značajniji nego sva poznanstva dosad na svijetu. Ali Jesenjin ne može bez kafana, pravi skandale i tuče, nemilosrdno sa svima, ko mu se iz bilo kojih razloga suprotstavi.

Isidora da bi ga odvratila od noćnih lokala, prljavih žena, pijanih drugova, da bi ga konačno spasila za književnost i sebe, pristaje 10. maja 1922. godine da se vjenčaju. I to ona, Isidora Dankan pobornica ženskih prava i revolucionarka, koja je odbila brak sa mnogim velikim ljudima i bogatašima, i koja je imala troje vanbračne djece, koja su tragično završila. Ali sve je uzalud. Jesenjin je nepopravljiv, i ona je morala da ga ćutke snosi, da mu daje alkohol i da zajedno s njim pije, "plašeći se da ne izgubi čovjeka kojeg je zavoljela pravom velikom ljubavlju".

Nakon trogodišnjeg boravka u Rusiji rastaju se Jesenjin i Isidora. Odmah iza toga Jesenjin zapada u alkoholni delirijum, odlazi u Lenjingrad (Sankt Peterburg) i 27. decembra 1925. godine u hotelu vrši kombinovani samoubilački akt sa presječenim krvnim žilama na ruci, obješen i nagorjelim nogama na radijatoru. Nedugo nakon dramatičnih i tragičnih dešavanja Isidora Dankan nastanjuje se u Nici. Pokušava samoubistvo u moru, ali je spašava engleski oficir koji se zatekao na obali. Ubrzo iza toga, 14. septembra 1927. godine sjeda u sportski automobil pored vragolastog Italijana, mada su je prijatelji odvrćali zbog nesnosne vrućine i sparnog dana. Nehajuci ona im se obraća riječima "Zbogom, prijatelji idem put slave" time predskazujući svoju tužnu i tragičnu sudbinu. Dugački šal Isidorin zakačio se oko točka brzog automobila, koji je drugim krajem omotan oko vrata Isidorinog snažno zategao udavivši je. Ljekar se brzo tu zatekao, ali je mogao konstatovati samo smrt. Zbog njenih ruskih dokumenata (ličnih isprava) odbili su da je sahrane u Nici. Sahranjena je u Parizu, a prethodno je na Sorboni napravljena veličanstvena komemoracija.

Komentar

Od četiri različite ljubavi, prema **Stendalu**, najinteresantnija je *ljubav strast*⁷, koja je i predmet našeg prikaza. Ta je ljubav u pravom smislu ljubav sa elementima platonske ljubavi. U našem prikazanom

⁷ Stendal: *O ljubavi*, "Rad", Beograd, 1964, str. 3.

primjeru samoubilačkog akta iz *santimana* je došla do punog izražaja ljubav iz strasti. Ali ljubavna strast može se izroditi u animalnu ljubav, kako je učinio Gnjatić Jovo, egoista i egzemplarni bezdušni psihopata, koji ubija ljubavnicu i njenu 13 mjesечnu kćerku. U ovom slučaju ljubav Ribić Nevenke je sazdana iz egzistencijalnog interesa, jer joj ljubavnik Jovo pronalazi posao i stan. Za takve slućajeve veliki amerićki psihoanalitićar **Erik Erickson** daje precizno objašnjenje. Naime, po njemu *"žena se kroz vjekove prepuštala raznim ulogama koje su vodile eksploataciji mazohistićkih potencijala, dopustila je da postane ogranićena i nepokretna porobljena i podjetinjena, prostituisana i eksploatisana, a iz svega je toga i u najboljem slućaju izvlaćila ono što u psihopatologiji nazivamo "sekundarne koristi"*.⁸ Ova vrsta strasti je prisutna i u ubistvu Šljivar Branka i njegove vezanosti za mladu udovicu D.D. Ljubav Sergeja Jesenjina i Isidore Dankan može se slobodno porediti sa Tristanom i Izoldom. Naime, "analizom mita o Tristanu i Izoldi, dakle, mita o jednoj velikoj ljubavi, koja pokazuje da se oni međusobno vole, ali da svako od njih voli drugog polazeći od sebe."⁹ Teško je prodrijeti u biće zloćinca iz strasti, jer su tajne zapretane u dubini duše, u palati Psihe. Tek dubinskom psihoanalizom moguće je izvesti na čistac i predoćiti sve elemente koji stoje u genezi zloćina. Jer, ne smije se smetnuti s uma da je "zloćin iz strasti, po svojoj prirodi i pobudama, pretežno iracionalan ćin. U trenutku izvršenja djela, međutim, negativne emocije prema žrtvi dostigle su usijanje i izražene su uoćljivim, sudsko-medicinskim, opisanim objektivnim posljedicama".¹⁰

Naćin izvršenja i brutalnosti koje su ispoljile ubice Ribić Nevenke i njene mald. Zorane, teško je porediti s bilo kojim zloćinom. Ubice su smišljeno i racionalno, hladnokrvno ispoljile bestijalnost, drskost i perfidnost, prikazujući i fingirajući djelo ubistva i aktom samoubistva. Misleći da su poćinili savršen zloćin. Ali grdno su se prevarili, jer rekli smo da savršenog zloćina nema, a da ga savremena kriminalistika ne može riješiti.

⁸ Erik Erickson: Omladina, kriza, identifikacija, NTP "Pobjeda", Titograd, 1976, str. 241.

⁹ Milan Kostić: *Zloćin iz strasti*, Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, 1998, str. 32.

¹⁰ Jovica Stojanović: *Ljubav smrt*, Partizanska knjiga, Beograd, 1985.

Zaključak

Sa stanovišta forenzične medicine iznesena je materija krvnih delikata iz strasti. Prevažodno ubistva i samoubistva u čijoj osnovi leži strast iz ljubavi, prave istinske ljubavi, ali i erotske ljubavi. "Nažalost, čovjek današnjice nije bogzna kako spreman i sposoban za izazov ljubavi, jer je to izazov vječnosti, ukoliko se složimo sa tvrdnjom mislioca Nikolaja Berđajeva da je ljubav potvrda vječnosti".¹¹ Istinska, prava ljubav došla je do punog izražaja, ispoljivši se u prikazu samoubistva iz santimana. Međutim, ljubav iz strasti, odnosno erotskih pobuda platio je glavom Šljivar Branko. Ali je ta ljubav erotskog obilježja, dakle, animalna napravila od Gnjačić Jove i supruge mu Marice bezobzirne ubice najgore vrste koje krivični zakon poznaje. Veoma je opasna erotska ljubav, a ona je suštinski "žudnja za potpunim stapanjem, za sjedinjenjem s drugom osobom. Ona je po svojoj prirodi isključiva, a također, možda najvarljiviji oblik ljubavi koji postoji".¹²

Samoubistva ljubavnika Jesenjina, a potom i Isidore Dankan, spada u platonsku ljubav, ljubav slična ljubavi Tristana i Izolde.

¹¹ Milan Kostić: cit. djelo.

¹² Erich From: *Umijeće ljubavi*, Naprijed, Zagreb, 1984, str. 51.